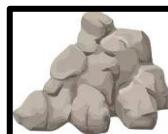

Kids@Spelling

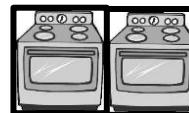
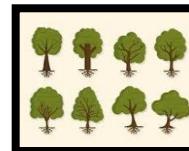
Taalleer

Meervoude (meer as een) Meestal e/s agteraan

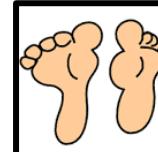
e

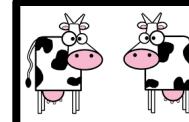
1. Wanneer 'n woord 'n kort vokaal (vokaalgroep 3) in het, **verdubbel** die konsonant om die kort klank te beskerm, bv. kat – katte, lip – lippe, bus – busse, bak – bakke, balon – balonne, koningin - koninginne ens.
2. Onthou die woorde wat op **f** eindig verander na **w** bv. stof – stowwe

1. Lang vokale **aa, ee, oo, uu** (vokaalgroep 2) word dubbeld in gesloten lettergrepe en enkel in oop lettergrepe geskryf. Dus val die **een klinker** in die **meervoud weg**, bv. boom – bome, vuur – vure, been – bene, aap - ape
2. Onthou dieselfde reël geld vir die **f**, dit verander na die **w**,
bv. stoof – stowe, graaf - grawe

Woorde wat **op 'n vokaal (vokaalgroep 1) of diftonge** voor die slotkonsonant eindig, kry 'n '**e**', bv. voet – voete, trein – treine, reus – reuse, neut – neute, boud – boude, muis – muise, boek – boeke

Woorde wat op 'n **lang vokaal of diftonge** eindig kry 'n '**e**',
bv. koei – koeie, haai – haiae, mou – moue

Uitsonderings: leeu – leeus, spreeu - spreeus

Woorde wat op **dubbel konsonante** eindig kry 'n '**e**'
bv. vark – varke, flamink – flaminke, berg – berge, land – lande,
mens – mense, stert -sterre

Graad 7:

onderwyser	onderwysers
ratkas	ratkaste
skip	skepe
selfoon	selfone
skaduwee	skaduwees
speelding	speelgoed
vermoed	vermoedens
vampier	vampiers
verslag	verslae
Van der Merwe	Van der Merwe's

Graad 8:

brug	brûe
elmboog	elmboë
horing	horings
Jaco	Jaco's
koning	konings
kategorie	kategorieë
kind	kinders
kuif	kuiwe
laerskool	laerskole
moedertaal	moedertale
Marais	Marais's
oor	ore
opsomming	opsommings
probleem	probleme

Graad 9:

plato	plato's
rug	rûe
risiko	risiko's
skilpad	skilpaaie
spieël	spieëls
skadu	skadu's
simbool	simbole
skrywer	skrywers
titel	titels
Thembi	Thembi's
Theodore	Theodore'e
yskas	yskaste
voetpad	voetpaaie
vak	vakke
Viviers	Viviers's
wilgerboom	wilgerbome

Graad 10:

liggaam	liggame
lewe	lewens
man	manne/mans
teorie	teorieë
vyf	vywe

Graad 11:

gorilla	gorillas
panga	pangas

Graad 12:

aanbod	aanbiedinge
been	bene/beendere
bruidegom	bruidegomme
doel	doeleindes
goed	goedere/goeters
glas	glase
meerkat	meerkatte/meerkaiae
sakemanne	sakelui
troos	vertroostinge
volk	volkere

ONTHOU om altyd na die betekenis van die sin te kyk as jy besluit om die **meervoud** te maak.

Werkwoorde (doenwoorde)

Ek ry fiets.

1. Hoofwerkwoord/selfstandige werkwoord: (kan alleen staan)

- a) Oorganklik – wie/wat volg direkte voorwerp: Die kat **kou** die bal. Sommige woorde is slegs oorganklik: werk, slaap, lawaai, bloos
- b) Onoorganklik – geen voorwerp: Die kat **kou**.
- c) **Wederkerende werkwoord** – wanneer die onderwerp en voorwerp dieselfde persoon is. Hy **skaam** hom.
- a) **Onpersoonlike werkwoord** – wanneer die onderwerp geen besondere ding of persoon is nie. Dit **reën**.

3. Koppelwerkwoorde:

Koppel onderwerp aan eienskap

Is, was, word,
lyk, blyk, skyn, bly,
klink, raak, heet.

Sonja **lyk** asof sy die wenner is.
Die bees **is** vet. (enigste werkwoord)

Tye van die werkwoord:

hede, verlede, toekomende
Verlede = ge- vooraan en het in die sin.
Toekomend = sal
Dui aksie aan.
Sit **ek** vooraan en kyk of dit sin maak.
Ek werk/ speel/ skryf...

2. Hulpwerkwoord: (saam met werkwoord vorm dit die gesegde) van:

- **Vorm** (lydende):
is ge-, (verlede tyd) Die bees **is** geslag.
word **ge-** (teenwoordige tyd)
sal ge- (toekomende)
- **Wyse:** kan, mag, moet, moes, wou, kon, sou, wil (houding of ingesteldheid)
- **Tyd:** **het**(verlede), **sal** (toekomende)
- **Modaliteit:** **sal/wil**

Bywoorde

vertel meer van werkwoord, ander bywoorde,
byvoeglike naamwoorde, telwoorde, voorsetsels
en voegwoorde

1. Bywoord van **tyd** (wanneer?)

Bv. Ons speel bedags.

2. Bywoord van **wyse** (hoe?)

Bv. Hy hardloop vinnig.

3. Bywoord van **plek** (waar?)

Bv. Dit is warm in die Kaap.

4. Bywoord van **graad** (hoeveel?)

Bv. Die jagluiperd is geweldig vinnig.

Bv. Hy voel baie tevrede met sy poging.

5. Bywoord van **modaliteit** (moontlik, dalk, glo altemit, inderdaad, tevergeefs, verniet, immers, daarom, mos, ens.) Dit het betrekking op die hele sin.

Bv. Sy sal miskien opdaag. Jy kan mos nie alles doen nie.

Carla sal vermoedelik laat wees vir die braai.

Ontkenning: nie, onmoontlik

Twyfel: miskien

bevestiging: beslis, wel

toegewing: darem, tog

Het trappe van vergelyking.

**Het volgorde:
tyd, wyse, plek**

Die prys van goud het
gister (tyd)
onverwags(wyse) hier
(plek) die hoogte
ingeskiet.

wensing: asseblief

3. Homofone

boordjie

bod

bond

boud

eed

end

graad

boortjie

bot

bont

bout

eet

ent

graat

hard

lood

lid

mied

moed

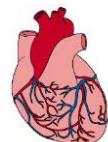
nood

pond

hart

loot

lit

miet

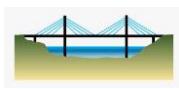
moet

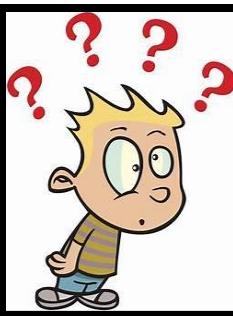

noot

pont

Klankverskynsels

1. Oorronding (oordrewe geronde lippe)

Mier word muur

Neef word neuf

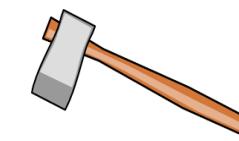
Sewe word seuwe

Veel word veul

1. **Oorronding**
2. **Ontronding**
3. **Assimilasie**
4. **Vokaalreduksie**
5. **Nasalering**
6. **Klankverspringing (metatesis)**
7. **Klanktoevoeging**
8. **Klankweglating**
9. **Palatalisasie**
10. **Vokaalverhoging**

Idiome Graad 11:

- Honger is die beste kok.
- So honger soos 'n wolf.
- Hy eet langtand.
- Die kool is die sous nie werd.

- Oud maar nog nie koud.
- Iemand is 'n regte ou fossiel.
- Per slot van rekening.
- 'n Slot voor iemand se mond sit.
- Ten slotte.

- Bloed uit 'n klip tap.
- 'n Klip in die bos gooи.
- Wie in glashuise woon, moenie klippe gooи nie.
- Stadig oor die klippe.

- Die strydbyl begrawe.
- Agter die kap van die byl kom.
- Lets doen dat die byle huil.

As 'n mens honger is, smaak alles lekker.
Baie honger.
Eet traag en teësinnig.
Dit is nie die moeite werd nie.

Nog fris en kragtig ten spyte van ouderdom.
Iemand is stokoud.
Alles in aanmerking neem.
Om iemand te dwing om stil te bly.
Om af te sluit.

Die onmoontlike probeer doen.
'n Stelling maak om reaksie uit te lok.
Moenie ander kritiseer oor foute waaraan jy self skuldig is nie.
Moenie haastig of halsoorkop wees nie.

Vrede maak.
Lets agterkom.
Lets met groot inspanning of haas doen.

Afkortings:

Eenhede: (geen punte aan die einde)

- c sent
- g gram
- kl kiloliter
- km kilometer
- km/h kilometer per uur
- kg kilogram
- l liter
- m meter
- mg milligram
- ml milliliter
- mm millimeter
- r rand
- C celsius
- F Fahrenheit
- V volt
- W watt

Eenhede: (met punte aan die einde)

- t. teelepel/ton/tyd
- e. eetlepel
- min. minuut
- nm. namiddag
- vm. voormiddag
- v.C. voor Christus
- n.C. na Christus

16. Progressie

17. Regressie

18. Elisie

19 . Woordspeling (pun) klop-klop

20. Herhaling

m,m,m,...

21. Suggestie----- -----

16. Dui op **vooruitgang** en ontwikkeling wat lei tot 'n hoogtepunt of klimaks.
Baba, kleuter, tiener....

17. Dui op **agteruitgang**.
Gesondheid, olik, siek, dood.

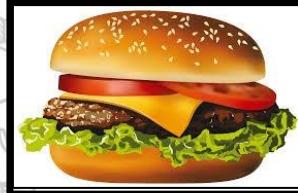
18. Wanneer 'n **klank of klinker** in 'n woord **weggelaat** word.
In poësie word dit gebruik om ritme te behou.
Versnel die tempo van die gedig.
Gistraand i.p.v gisteraand, Hy't ver gekom en my verstom.
19. **Humoristiese gebruik van 'n woord om 'n ander betekenis uit te bring.** Veral in literêre werke gebruik en ook in visuele tekste soos spotprente. Verras die leser en dui daarop dat woorde misleidend kan wees.
Die man wat in duime dink, maar in jaarts praat, verdien om met die voet geskop te word. Homofone en homonieme dikwels gebruik.

20. Herhaling...

1. **Woordherhaling**; om saak te beklemtoon
2. **Klankherhaling; klanknabootsing, assonansie (herhaling van klinkers), alliterasie (herhaling van medeklinkers); beklemtoning.**
3. **Refreine (koor)**; maak gedig liries/sangerig. Maak dit klankryk "skraler as 'n riet o, o skraler as 'n riet."

21. **Prikkel die verbeelding...moet tussen die lyne lees.** Skrywer beïnvloed die leser onopsigtelik om afleidings te maak.

Kritiese taalbewustheid

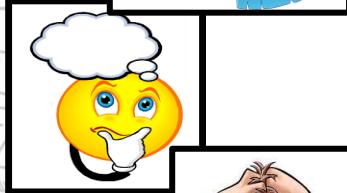
Manipulerende taal is daarop ingestel om 'n ander se optrede te beïnvloed.

- **Retoriiese vrae** manipuleer jou om op 'n sekere manier na dinge te kyk. Die opmerking: 'Wat is tog die sin van die lewe,' dwing jou om sinies na die lewe te kyk.
- Die boelie op die speelgrond gebruik manipulerende taal as hy jou dreig. Die afpersingsbrief dwing jou of manipuleer jou om iets teen jou sin te doen.
- Die hamburgeradvertensie wat 'n yslike hamburger wys met die woorde: "Is jy MANS GENOEG daarvoor?" manipuleer jou om te bewys dat jy wel mans genoeg is vir hom.

Dubbelsinnigheid

Ek het na die gesing van die voël wat deur die venster gekom het, geluister.

Vooroordeel is presies wat die woord sê: 'n Mens het reeds in jou gedagtes 'n persoon of saak geoordeel voordat jy die feite het. Jy is dus glad nie objektief nie..

Implisiete boodskap Wanneer dit wat iemand skryf of sê, 'n indirekte of verskuilde boodskap het. Jou kleredrag, liggaamshouding, ens. kan iets van jou waardes sê.

Geïmpliseerde betekenis Dit hou verband met konnotasie. Dit is om iets te kenne te gee waardeur die hoorder op grond van sekere veronderstellings 'n onjuiste gevolgtrekking maak. "Ons gesonder keuse-wegneemetes het nou tot 50% minder sout." Dit impliseer dat die meeste ander wegneemetes ongesond is.

IDIOME (idiomatiese taalgebruik) Graad 4

Al dra 'n aap 'n goue ring, is en bly hy 'n lelike ding.

Hard met die aarde kennis maak.

Mooi versierings of klere kan nie 'n lelike mens mooi maak nie.

Agteros kom ook in die kraal.

Al is mens stadig, kom jy ook waar jy wil wees.

Net 'n appel en 'n ei vir iets betaal.

Iets baie goedkoop kry.

Bak en brou.

Knoei.

'n Nuwe blaadjie omslaan.

Opnuut begin met die voorneme om beter te doen.

Boontjie kry sy loontjie.

Iemand kry die straf wat hy verdien.

Dun gesaai wees.

Skaars wees.

Iemand 'n gat in die kop praat.

Iemand ompraat om iets te doen.

Hoe meer haas, hoe minder spoed.

Hoe haastiger jy is, hoe minder kry jy gedoen.

